

İngiltere ve Avustralya Karbon Emisyonu Politikaları ile **Karbondioksit Vergisi**

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası (canguzel.taner@gmail.com)

Günümüzde sera gazları emisyonları; bilimsel düzeyde kanıtlanan insanoglunun sebebiyet verdiği çağımızın en büyük sorunları arasında sayılan küresel ısınma ve küresel iklim değışiklikleri faili olarak gösterilmektedir. Sera gazı salınımları içerisinde atmosfere en yüksek oranlarda salınanlar arasında karbon emisyonları ve karbondioksit salımları birinci sırada yer almaktadır. Avustralya ve İngiltere çevreye karbon salınımı konusunda birbirine zıt politika izlemektedir. Karbon salınımlarının azaltılması, dizginlenmesi, sınırlandırılması, limitlenmesi, kısıtlanması ile denetim ve kontrol altına alınmasına dair Avustralya'nın planları kusursuz olmamakla beraber olumlu karşılanmaktadır. Ancak İngiltere karbon salınımı politikası ise temelindeki belirsizlikler içerisinde bir türlü aydınlığa çıkamamaktadır. Avustralya hükümeti Temmuz 2011'den itibaren uygulanacak bir plan çerçevesinde karbon vergisi yürürlüğe koyduğunu açıklamıştır. Ülkede ciddi çevre kirliliği yaratan karbondioksit emisyonları için belirlenen fiyat ton başına 25 dolar'dır. Bir önceki Avustralya hükümeti küresel ısınma ve iklim değışikliği konusundaki seçim vaatlerini yerine getiremediğinden iktidardan çekilmek zorunda kalmıştı. Yeni karbon vergisi planı yoğun bir muhalefete karşılaşmasına rağmen iş başındaki hükümet tarafından sistemin kararlı bir şekilde uygulanacağı duyurulmuştur. Uygulanacak karbon fiyatı ve karbondioksit fiyatı sistemi ile 2010'da 600 milyon ton civarında olan karbondioksit emisyonları yıllara göre lineer bir azalma göstererek 2050 yılına kadar asgari düzeye düşürülmesi yani sıfırlanması planlanmıştır. Karbondioksit fiyatlandırma planı yürürlüğe konmadığı takdirde ise Avustralya karbondioksit salınımları yıldan yıla lineer artışlarla 2050'de iki misline 1.2 milyar ton'a ulaşacağı hesaplanmaktadır.

1941'de herkese ücretsiz sağlık hizmeti sunan İngiltere Ulusal Sağlık Servisi (National Health Service-NHS)'in kurucusu olan zamanın

İngiliz İşçi Partisi hükümeti Sağlık Bakanı Aneurin Bevan şiddetli eleştirilere rağmen sağlık alanında görevli üst düzey doktorların “ağızlarını altınla doldurduğunu” söyleyerek ikna ettiğini beyan etmişti. Öte yandan, Mr Bevan ile aynı kaderi paylaşan şimdiki Avustralya Başbakanı Julia Gillard’da yine aynı yerde İngiltere Wales’de doğdu. 1961’de Wales’de dünyaya gelen Julia Gillard çocukluk yıllarında çok şiddetli bronşite yakalanması nedeni ile İngiliz doktorlar tarafından ailesine kızlarının sıcak iklimi olan bölgede yaşamını sürdürmesi gerektiği bildirildi. Bunun üzerine aile 1966’da Avustralya’ya göç etti. Eski sağlığına kavuşan Ms. Gillard 1986 yılında Melbourne Üniversitesi’nden hukukçu olarak mezun oldu. Daha sonra Avustralya İşçi Partisi’ne giren Julia Gillard 2007 seçimlerinden sonra Kevin Rudd başkanlığında kurulan kabinede Avustralya’nın ilk kadın Başbakan Yardımcısı olarak görev yaptı ve müteakiben Haziran 2010’da Başbakanlık görevine getirildi. 2010 yılında Brisbane’de yürüttüğü seçim kampanyası sırasında Ms Gillard karbon emisyonları son derece yüksek ve çevre kirliliği yaratan kömürle çalışan termik santraller ile ilgili küresel ısınma ve iklim değişikliği planlarını açıkladı. Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri nedenleri araştırılması bağlamında toplumun her kesimini temsil eden 150 kişilik bir kurul oluşturdu. Çevre dostu elektrik ağı şebekesi iyileştirilmesi ile yenileştirilmesi çalışmaları için 1 milyar dolar ve çevreci temiz enerji kaynakları yatırım teşvikleri kapsamında bütçe tahsisatlarının artırılmasını sağladı. Mr Bevan’la aynı yerde doğan ve benzer kaderi yaşayan Ms Gillard Temmuz 2011’de tıpkı kopyası gibi ülkesinde muhalefetle karşılaşan karbondioksit fiyat sistemi açıkladı. Avustralyalı tüketiciler ve iş dünyasına cömertçe altından yapılmış hediye şeklinde sunulan karbon fiyatlandırma planı aslında kamuoyunda yakınmalara sebep oldu.

Sağduyu sahibi hiçbir kuruluş Avustralya’nın çok kirli sanayisine para akıtılmasına onay vermemektedir. Ancak söz konusu plan kömür ihracatlarından kaynaklanacak karbon emisyonlarının sınırlandırılması konusunda herhangi bir yaptırım içermemektedir. Aynı zamanda sistem yenilikçi girişim olarak da görülmemektedir. Toplumun tüm kesimlerinin desteğinin sağlanması için sistem içerisinde olası ödüllerin sunulması gerekmektedir. Ms Gillard; karbonu fiyatlandırma yerine karbonun kullanımını caydırma ve ayrıca da yeni gelirler

yaratmanın aksine vergilendirmeyi değiştirmek için pazarlama sistemi getirmek suretiyle kamuoyunun güvenini sağlayabilecektir. Böylece sistemi oluşturan mali kaynağın bir kısmı elektrik faturalarındaki artışları karşılayacak olan vergi kesintileri şeklinde kullanılacaktır. İş dünyası ya da tasarruf edenleri vergilendirmekten ziyade evre kirliliği yaratanları vergilendirmek daha iyi bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Sistem özellikle yaptırım uygulayan bir yapıda olmayıp planın uygulanmaya başladığı ilk yıllarda gelişmekte olan ülkelere Birleşmiş Milletler Temiz Kalkınma Mekanizması (**Clean Development Mechanism-CDM**) ile mali kaynak aktarımı temin edilecektir. CDM planı çerçevesinde zengin ülkeler kalkınmakta olan ülkelerin karbon salımları ve karbondioksit emisyonları azaltılması projelerine finansal destek sağlamaktadır. Avustralya karbon fiyatlandırma sistemi ile karbondioksit fiyatı planı diğer ülkelerce özellikle de Çin ve Güney Kore tarafından yakından izlenmektedir. İngiltere de olup bitenleri ihtiyatlı bir şekilde gözlemektedir. Bu arada Temmuz 2011 ortalarında İngiliz yönetimi ülkenin elektrik marketi reformu hakkında düzenlenen hükümet raporu ile ilgili çalışmalar başlatmıştır. Rapor içeriğinde enerji arz güvenliği temini ve karbon emisyonlarının sınırlandırılması perspektifleri birlikte yer almaktadır. İngiltere; Avrupa Birliği Emisyon Ticareti Sistemi (**European Union's Emissions Trading Scheme-ETS**) kapsamından oldukça ileri bir seviyede olmasına rağmen ne yazık ki hkmetin yenilenebilir enerji kaynakları konusundaki aşırı vaatleri karşısında söz konusu girişim baltalanmaktadır.

İngiltere'de yenilenebilir enerji kaynakları yatırımları konusunda faydalı ve kayda değer sonuçlar da alınmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları fosil yakıt fiyat artışlarından muaf olup nispeten kk boyutlarda gelişimini sürdürme yeteneğine sahiptir. Ayrıca yenilenebilir enerji kaynakları için araştırma geliştirme (**Research and Development-R&D**) kapsamındaki teşvikler ve karbon fiyat sistemi ile ekonomik katkılar da sağlanmaktadır. Ancak çok defa bu teşvikler ve ekonomik katkılar her yerde olduğu gibi İngiltere'de de kendiliğinden son bulmaktadır. Tony Blair'in başbakanlığının son aylarında yenilenebilir enerji kaynaklarına dair Avrupa Birliği yönergesi onaylanmıştır. Yönerge kapsamında 2020 yılına kadar İngiltere'nin toplam enerjisinin %15'i yenilenebilir enerji kaynakları

aracılığıyla karşılanması gerekmektedir. Mevcut durumda İngiltere yenilenebilir enerji kaynakları kapasitesinin neredeyse sekiz misli artırılması icap etmektedir. Bu hedefe ulaşılması zor görülmele birlikte amaca erişilmesi için de büyük bir çaba harcanması zorunluluk arz etmektedir. Çok sayıda gigawatt düzeyinde elektrik üretimi yapabilecek deniz üstü rüzgâr santralleri (offshore wind) hükümetçe sübvansiyon ve ekonomik destek içine alınmaktadır. Söz konusu enerji sistemi içinde karbon salınımları ve karbondioksit emisyonlarının bertaraf edilmesi seçeneği en pahalı bir yöntem sayılmaktadır. Aslında gerçekleşmesi uzun süre alacak daha ucuz bir yol da bulunmaktadır. İngiltere'nin karbon emisyonları ve karbondioksit salımlarından arınması bağlamında kömürle işletilen termik santraller yerine ülkede doğalgaz çevrim santralleri kurulmalıdır. Kısa zaman aralığında çok pahalı ve kapasite kullanımları düşük yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme perspektifi mali açıdan da bütçeye aşırı yük getirmektedir.

Sonuç olarak sol kanatta bulunan Ms. Gillard Avustralya karbon planı çerçevesinde uzun yıllara dayalı mali yardımlara kararlı adımlarla izin vermeyi öngörürken İngiltere'de serbest pazar ekonomisini savunan hükümet ise sistem hakkında bir politika açmazı ve kararsızlığı yaşamaktadır.

Kaynaklar:

- İklim Değişiklikleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2006.
- Küresel Isınma, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2006.
- Küresel İklim Değişikliklerinin Maliyeti, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Sera Gazı Emisyonları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Haziran 2007'de bir araya gelen G8'lerin Gündemi: Küresel Isınma, İklim Değişikliği ve Sera Gazı Emisyonları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Amerika'da Küresel Isınma ile ilgili Politika Değişimi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.

- Nükleer Reaktörler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- Karbon Emisyonları ve Karbondioksitin Akiferlerde Depolanması, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- İngiltere’de Enerji Arz Güvenliği, Enerji Kaynaklarının Çeşitlendirilmesi, Nükleer Santraller ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Nükleer Enerji Santralleri, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Geleceği ve Enerji Kaynak Çeşitliliği, Ahmet Cangüzel Taner Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği ile ilgili Olası Son Gelişmeler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Amerika Birleşik Devletleri Çevre Kirliliği Yasası, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Küresel Isınma, İklim Değişiklikleri Nedeni ile Çin ve Hindistan’da Çevresel veya Ekolojik Felaketler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Çin ve Hindistan’da Küresel Isınma ile İklim Değişiklikleri Nedeni Olan Sera Gazı Emisyonları Hakkında Çevre Eylem Planı Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Avustralya’nın Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Politikası, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Küresel Karbondioksit Konsantrasyonları Ölçümleri Araştırma Uydusu OCO, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Küresel Isınma Mültecileri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Karbon Çevrimi (Carbon Cycle) veya Karbon Döngüsü Araştırmaları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Avustralya’da Karbondioksit Salımları ve Emisyon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.

- Karbondiyoksit Emisyonları ve Salınımlarının Yok Edilmesi ya da Depolanması, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- İtalya; Nükleer Santraller, Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Çevre Eylem Planları ve Enerji Eylem Planları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Çin ve Hindistan'ın Kyoto Protokolü Sonrası Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Faili Sera Gazı Emisyonları ile ilgili Muhtemel Politikaları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Fosil Yakıtlı Termik Santraller, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Küresel Karbon Salımları ve Küresel Karbon Ticareti, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- İleri Nükleer Santraller, İklimsel Değişim Mekanizmaları, Küresel Isınma ve İklim Değişiklikleri Bilimsel Raporları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- İleri Reaktörler, Karbon Borsası ve Küresel Finansal Kriz, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Avustralya Karbon Vergisi Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- İngiltere; Yenilikçi Nükleer Santraller ve Enerji Ulaşım Telekomünikasyon Altyapı Yatırımları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Avrupa Karbon Ticareti ve Havayolu Taşımacılığı Karbondiyoksit Salımları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Kömür Yakan Termik Santraller, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- The Economist Dergisi (16 Temmuz – 22 Temmuz 2011).

İnternet Sitesi: [www.fmo.org.tr/ yayinlar/faydali-bilgiler](http://www.fmo.org.tr/yayinlar/faydali-bilgiler)